

בס"ד. שיחת* ש"פ חיי שרה, מבה"ח כסלו, ה'תשכ"ה.

א. על הפסוקי "ויהיו חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים", מפרש רש"י: "לכך נכתב שנה בכל כלל וכלל, לומר לך שכל אחד נדרש לעצמו. בת ק' כבת כ' לחטא, מה בת כ' לא חטאה, שהרי אינה בת עונשין, אף בת ק' בלא חטא. ובת כ' כבת ד' ליופי". ואח"כ מפרש רש"י על התיבות "שני חיי שרה" — "כולן שוין לטובה".

וע"פ המדובר לעיל², שרש"י מפרש — לכל לראש — "פשוטו של מקרא", מובן, שב' הדרשות שמביא רש"י — "בת ק' כבת כ' כו" — "כולן שוין לטובה" — מוכרחים מהפסוק:

הלימוד "בת ק' כבת כ' כו" הוא כנ"ל — מזה שנאמר ג' פעמים "שנה" (שלא כרגיל בכתובים), שמזה מוכרח שכל אחד מהם ("מאה", "עשרים" ו"שבע") הוא ענין ו"כלל" לעצמו³: המעלה שיש בעשרים שנה היא — "בלא חטא", והמעלה בשבע שנים היא — יופי. וכיון שג' הכללים הובאו יחד בפסוק, למדים זה מזה: "בת ק' כבת כ' ובת כ' כבת ד'".

והלימוד "כולן שוין לטובה" הוא — מהתיבות "שני חיי שרה", שבפשטות מיותרים הם (שהרי כבר נאמר "ויהיו חיי שרה"), ומזה למדים ש"כולן שוין", וזוהי כוונת הפסוק בתיבות "שני חיי שרה" — שכולל כל שנותי ביחד. וכיון שחלק משני חיי שרה הי' בודאי לטובה, בהכרח לומר, שההשתוות של כל השנים ("כולן שוין") היא — "לטובה".

אבל צריך להבין: כיון שלמדים מ"שני חיי שרה" ש"כולן שוין לטובה", יודעים כבר במילא שכל שנותי היתה "בלא חטא" וב"יופי", ולמה צריך הפסוק לומר "שנה בכל כלל וכלל"?

שלמדים כלל אחד מהשני, וכמו שפירש הרא"מ. (אלא שהוא מפרש שלימוד כלל אחד מהשני הוא ממ"ש שני חיי שרה (והו"ע אחד עם הלימוד כולן שוין לטובה), ומלשון רש"י משמע שהלימוד בת ק' כבת כ' כו" הוא מזה שנכתב שנה בכל כלל וכלל (דלפי פי' הרא"מ הוצרך רש"י לערב שני הענינים יחד, וכמו שהקשה עליו בלבוש האורה), וכן מוכח להדיא גם מדברי הרמב"ן שמפרש כן בדברי רש"י).

(* הוגהה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א (באידיית), ונדפסה בהוספות ללקו"ש ח"ה ע' 336 ואילך. במהדורא זו ניתוספו עוד איזה ציוני מ"מ ע"י המו"ל, וכמה פרטים מהנחה בלתי מוגה.

(1) ריש פרשתנו.

(2) שיחת ש"פ נח בתחלתה (לעיל ע' 192).

(3) ובזה מתורצת קושיית הרמב"ן "כי שנה שנה לחלק משמע" — כי גם רש"י ס"ל כן, אלא

במפרשים תירצו, שמ"שני חיי שרה" לבר אין הכרח שב"לטובה" (שבזה "כולן שוין") נכלל הענין ד"יופי" ו"בלא חטא"⁴. אבל אין זה מובן: אותה הוכחה שישנה לגבי "לטובה", היא גם לגבי "יופי" ו"בלא חטא": כיון שחלק משני חיי שרה הי' בודאי "בלא חטא" (שהרי לפני כ' שנה אינה בת עונשין) וב"יופי" (שכן, נוסף לכך שכן הוא בכלל אצל ילדים לפני ז' שנה, הרי נאמר⁵ "כי אשה יפת מראה את"), ומ"שני חיי שרה" למדים ש"כולן שוין" — עכצ"ל שכל שנותי' היו "בלא חטא" וב"יופי"?

וקושיא חזקה יותר: איך אפשר לומר ש"כולן שוין" בנוגע ליופי — הרי מפורש בכתוב⁶ "אחרי בלותי היתה לי עדנה", וא"כ, הי' אצלה זמן של "בלותי", היפך היופי?⁷

ב. ויובן זה בהקדם⁸ המדובר לעיל⁹, ששם הסדרה שייך לכל הסדרה: אע"פ שבפשטות נקבע שם הפרשה רק מצד (תיבה ב) התחלת הסדרה, הרי כיון שכל הסדרה נקראת בשם זה (וכמו בפרשתנו — חיי שרה — שגם סוף הסדרה נקרא "שביעי" של פ' חיי שרה), הרי זו ראי' שכל הסדרה שייכת לשם זה, כיון שזהו שם בתורה, ובתורה לא שייך "מקרה" ח"ו, במכלל-שכן מזה שאפילו בעניני העולם אין "מקרה". ואין לומר, ששמות הסדרות אינם שמות של תורה¹⁰,

על אתהפכא — עבודת הצדיקים). אלא שביאור זה אינו מספיק, כי קשה להסביר ולהבין, אשר בכל שנותי' — שכולל הזמן ד"חמסי עליך" (לך לך טז, ה), "ותקח האשה בית פרעה" (שם יב, טו), ומיתתה בבשורת העקידה וכיו"ב — ביחד עם "צחוק עשה לי אלקים" (וירא כא, ו) וכיו"ב — היא אותה מדת הטובה (ומוכרח לפרש, שוין בזה שכולם טובים). וע"ז באה ההקדמה אשר "שני חיי שרה" הם בחינה שלמעלה מחילוק דרגות, שעפ"ז מובן, אשר כל שנותי' שוין גם במדת גודל הטוב (כדלהלן בסעיף הני"ל), בדוגמת שאין כל נפק"מ בבלתי בעל גבול באם יוסיפו עליו אחד או רבבה.

(9) שיחת ש"פ לך לך בתחלתה (לעיל ע' 213).

(10) ראה גם לקו"ש ח"ה ע' 57 ואילך (משיחה זו).

(4) רא"מ שם.

(5) לך לך יב, יא.

(6) וירא יח, יב.

(7) ברא"מ שם הכריח מזה דבת ק' כבת כ' אינו אלא לחטא, אבל לא ליופי. — אבל, נוסף על מה שפירושו קשה גם בהלימוד בת ק' כבת כ', שהרי אין היקש למחצה (וכמו שהעיר ע"ז בעצמו), מהלימוד "כולן שוין" מוכח ששוין בכל הענינים, כמבואר בפנים.

ולכאורה עדי"ז קשה גם בהנוגע לחטא, שהרי "ותצחק שרה בקרבה" (וירא שם). אלא שי"ל כפי' הרמב"ן בזה (יח, טו).

(8) ההקדמה שבשיחה זו להתירוץ, הוא המבואר בסעיף ד', אשר חיי (הצדיק) שרה הם חיים ורוחניים. וזוהי הסברה אשר "כולם (גם הזמן ד"בלותי") שוין לטובה", כי (ברוחניות) גם זמני הירידה הם לטובה, כי גם בהם יש מעלה (כדלהלן סכ"א) שישנה מעלה באתכפיא

— שמות הספרים שבתנ"ך, נתפרשו בגמרא¹¹. וגם שמות המסכתות מצינו כמה מהם בגמרא¹² (כמו "מילי דאבות" או "מילי דברכות"¹³, שא' הפירושים בזה הוא¹⁴: "מילי" שכתובים במסכת אבות או במסכת ברכות, ובהתחלות כמה מסכתות בפירוש) ובמשנה (כמו "אשריך כלים"¹⁵), והם מלמדים על שמות כל המסכתות. אבל שמות הסדרות לא מצאנו ברור בדברי חז"ל בש"ס וכו'¹⁶. —

שהרי יש ללמוד זאת ממה שמצינו בנוגע לכתובת שטרות, שמי שהוחזק שלושים יום בשם מסויים, הרי זה שמו ע"פ דין תורה¹⁷, ואם שם שנקרא במשך שלושים יום בלבד, ואפילו בשם שנקרא ע"י אינם-יהודים, נעשה שם ע"פ תורה — שמות הסדרות שנקראים כן מאות בשנים ע"י גדולי ומורי ישראל¹⁸, עאכו"כ שהם השמות של אותם חלקים בתורה — ע"פ תורה.

וכיון ששמות הסדרות הם ע"פ תורה וע"י גדולי התורה, בהכרח לומר, ששמות אלו מבטאים את התוכן של (כל) הסדרה. ובפרט לפי פירוש הבעש"ט והמגיד, ונתבאר ע"י אדמו"ר הזקן ואדמו"ר האמצעי¹⁹,

— ולהעיר שיום הש"ק זה הוא שבת מברכים ר"ח כסלו, אשר ר"ח כולל כל ימי החודש²⁰, שבהם: יום ההילולא של המגיד, ויום הגאולה²¹ של אדמו"ר הזקן — יט בו, יום ההולדת ויום ההילולא של

18) בסידור רס"ג (קרה"ת) נמצאו שמות

כמה סדרות. בסדר תפלות שברמב"ם — כולם (ובאיזה שינויים מאשר אצלנו).

19) תולדות יעקב יוסף פ' שמות (קרוב לסופה). אור תורה פ' בראשית (ד, ג). לקו"ת בהר מא, ג. תו"ח בראשית ד"ה וייצר ה"א פ"י ואילך. וראה גם תניא ח"ב פ"א.

20) שלכן נקרא ראש חודש, ולא תחילת החודש, ושבת שלפני ר"ח כולל ימי השבוע שלאחריו ור"ח בכללם.

21) כאשר "שמו פניהם ללחום עם תורת הבעש"ט ותלמידיו ותלמידי ר"ח (מכתב אדה"ז להרלו"צ מברדיטשוב בבואו מפ"ב*).

11) ב"ב יד, ב ואילך.

12) ראה לקו"ש שם הערה 4.

13) ב"ק ל, א.

14) ר"ן. חידושי הרשב"א שם (וכן פי' ר"ח לענין מילי דאבות).

15) מסכת כלים בסופה.

16) בפשטות "חל להיות בואתה תצוה .. ככי תשא" (מגילה כט, ב ושם) היינו שם הסדרה, אבל יש לדחוק שהכוונה לתחלת קריאת היום. וראה פרש"י (סוטה מ, ב): "וקורא אחרי מות .. פרשה ראשונה לחודה קאמר". — משמע דמפרש "אח"מ" שבמשנה שם — שם כל הסדרה. כן יל"ע בכ"מ במדרשים. ואכ"מ.

17) ב"ב קסז, ב. שו"ע חו"מ סמ"ט ס"ג.

אה"ע סק"כ ס"ג.

(* אג"ק אדה"ז ע' רלא. המו"ל.

אדמו"ר האמצעי — טי"ת בו, ויום הגאולה של אדמו"ר האמצעי — יו"ד בו —

על הפסוק²² "נפש חי' הוא שמו", שהשם הוא הנפש (המחי') את הדבר הנקרא בשם זה, ועד"ז שמות הסדרות מבטאות פנימיות תוכן הסדרות.

ג. עפ"ז יש להקשות בנוגע לפרשתנו, הנקראת בשם "חיי שרה"²³ — בה בשעה שתוכן כל הפרשה אינו קשור לכאורה עם "חיי שרה", אלא אדרבה, עם הפכו:

בסדרה זו מסופר אודות ג' ענינים: (א) קנין מערת המכפלה ע"י אברהם אבינו, וקבורת שרה. (ב) נשואי יצחק. (ג) "ויוסף אברהם ויקח אשה ושמה קטורה"²⁴. וג' ענינים אלו קשורים כולם עם מיתת שרה:

מערת המכפלה — קנה אברהם אבינו אחרי מיתת שרה, ובשביל ענין שנעשה לאחרי מיתתה (קבורה). ולא מצינו שכל זמן ששרה היתה בחיים, יחשוב אברהם אודות קניית מערת המכפלה;

נשואי יצחק — הו"ע הקשור עם הזמן שלאחרי העקידה²⁵, והרי בשורת העקדה היא זו שגרמה מיתת שרה, כמ"ש רש"י מיד בפסוק שלאח"ז²⁶;

ואילו "ויוסף אברהם ויקח אשה ושמה קטורה" — שייך לזמן שלאחרי נישואי יצחק²⁷. ובכלל — "ויוסף אברהם וגו'", הי' יכול להיות רק לאחרי מיתת שרה; כל זמן ששרה היתה בחיים, הי' ההיפך מזה — "גרש האמה וגו'"²⁸.

ויתירה מזו: אפילו הפסוק הראשון של הסדרה, "ויהיו חיי שרה גו'", קשור גם הוא עם מיתת שרה (ואפילו סיום פרשת וירא קשור כבר עם מיתת שרה, כפי שמפרש רש"י (כנ"ל)²⁶ הטעם ש"נסמכה מיתת שרה לעקידת יצחק"), שהרי תוכן הכתוב הוא הסך-הכל של שני חיי שרה, וחישוב ה"סך-הכל" נעשה בשעת המיתה דוקא, כדאיתא באגה"ק²⁹ שבעת ההסתלקות עולים "כל מעשיו כו' אשר עבד כל ימי חייו".

ואפילו אם בנוגע לפסוק הראשון נפרש (בדוחק) ששייך לסך-הכל

(27) ב"ק צב, ב.

(28) וירא כא, יו"ד.

(29) סי' זך. וראה גם סידור (עם דא"ח)

שער הל"ג בעומר סד"ה אתה הצבת (דש),

סע"ב ואילך).

(22) בראשית ב, יט.

(23) ראה גם לקו"ש חט"ו ע' 145 ואילך.

(24) כה, א.

(25) רש"י ס"פ וירא (כב, כ).

(26) כג, ב.

של "חיי שרה", הרי כל הסדרה היא, לכאורה, ההיפך מזה. ולמה נקראת כל הסדרה בשם "חיי שרה"?

ד. והביאור בזה:

באגה"ק³⁰ מובא מאמר הזוהר³¹ "צדיקא דאתפטר אשתכח בכולהו עלמין יתיר מבחיוהי", ומבאר, שחיי הצדיק (איש או אשה — שבשניהם שייך ביאור זה) הם חיים רוחניים, אמונה יראה ואהבה (כמ"ש "וצדיק באמונתו יחי"³², "יראת ה' לחיים"³³, "רודף צדקה וחסד ימצא חיים"³⁴), וג' ענינים אלו ישנם גם לאחרי ההסתלקות, ואדרבה: "יתיר מבחיוהי", כי אז מתבטלת הגבלת הגוף.

ועפ"ז יובן מה שכל הפרשה נקראת "חיי שרה" — כיון שג' הסיפורים הנ"ל שבסדרה הם אמיתת החיות של שרה, אשר, לאחר הסתלקותה נעשית "יתיר מבחיוהי".

ה. ובהקדמה:

איתא בגמרא³⁵ "אדם מביא חיטין חיטין כוסס (בתמי') כו', נמצאת מאירה עיניו ומעמידתו על רגליו". והיינו, שהבירור והזיכוך של עניני העולם, שיהיו ראויים ל"מאכל אדם", נעשה ע"י האשה דוקא. ולכן נקראת האשה "עקרת הבית"³⁶. הן אמת ש"אשה כשרה עושה רצון בעלה"³⁷, אבל מי "עושה (ממשיך בעשי' בפועל) רצון בעלה"³⁸ — הרי זו אשה כשרה דוקא, כיון שהבעל מנותק מעניני הבית.

וכך ה' גם בנוגע לאברהם ושרה: אברהם ה' בדרגא שלמעלה מן העולם. ולכן אמר³⁹ "לו ישמעאל יחי' לפניך", כי, כפי שאברהם הביט על ישמעאל⁴⁰, מצד מדריגתו, הרי גם "ישמעאל יחי' לפניך"⁴¹. ואפילו לאחר שהקב"ה אמר ל⁴² "והקימותי את בריתי אתו" (עם יצחק) דוקא, הנה כששרה אמרה "גרש גו' כי לא יירש בן האמה הזאת עם בני עם יצחק",

30 שם.

31 ח"ג ע"א, ב.

32 חבקוק ב, ד.

33 משלי יט, כג.

34 שם כא, כא.

35 יבמות סג, א.

36 ראה ב"ר פ"ע"א, ב. זח"א קנ"ד, א.

אוה"ת נ"ך ח"ב ע' תתע"א. ע' תתנח ואילך.

37 תדא"ר פ"ט. וראה נדרים סו, סע"ב.

38 ראה גם תר"מ חל"ד ע' 167.

39 לך לך יז, יח.

40 ראה ד"ה ר' בנאה (נדפס באוה"ת

פרשתנו (כרך ב בהוספות תמה, רע"א)

ובמאמרי הצ"צ למסכתות ב"מ"ב"ב) קרוב

לסופו: "שאלולי ה' יודע שיצא לתרבות רעה

כ"כ, לא ה' רוצה כלל להחזיקו, אלא ה'

סבור שיהי' גם הוא הגון וחשוב, רק לא

כיצחק" (ולהעיר מתו"א יב, א).

41 ראה פירש"י שם: "יחי' ביראתך".

42 שם, יט.

אזי 'וירע הדבר מאד בעיני אברהם על אודות בנו'⁴³, כי, כפי שהוא הביט על ישמעאל, הי' גם ישמעאל צריך להישאר בבית אברהם. ויתירה מזו: זו היתה נתנית מקום שישמעאל יהי' אפילו "יורש" עם יצחק.

דוקא שרה, עקרת הבית, ידעה את מי צריך לגרש מן הבית. — וזהו גם הביאור⁴⁴ במאמר הגמרא⁴⁵, ששרה (דוקא) "קא מעיינא לי' ברישוי", להפריד הפסולת היוצאת משערותיו של אברהם — והיא פעלה זאת גם על אברהם, ולכן, "ויתן אברהם את כל אשר לו ליצחק"⁴⁶, בתורת ירושה⁴⁷ (שיורש הכל, ועד שעומד במקום המוריש⁴⁸), ואילו "לבני הפלגשים גו' נתן אברהם (רק) מתנות"⁴⁹, ויתירה מזה: איזה מתנות נתן להם — "שם טומאה מסר להם"⁵⁰, שזהו ענין שמלכתחילה שייך להם — "משלך נתנו לך"⁵¹.

ו. וזהו גם המבואר בביאורי הזהר⁵² הטעם ששרה היתה גדולה מאברהם בנביאות⁵³ — אע"פ שאברהם הי' למעלה משרה (שהרי הסיבה לכך שבגשמיות הי' אברהם ה"משפיע" (איש) ושרה ה"מקבל" (אשה), היא, לפי שכן הוא ברוחניות הענינים⁵⁴) — לפי שהיא הנותנת: מצד זה שאברהם עמד במדריגה של הבדלה מהעולם, הנה ב"נבואה" הי' טפל לשרה, ואומרים לו: "שמע בקולה — בקול רוח הקודש שבה"⁵⁵.

ועפ"ז מבאר בביאורי הזהר שם, מה שמצינו גדולי הצדיקים שלא היו בעלי רוח"ק, וקטנים מהם שהיו בעלי רוח"ק, כי, רוח הקודש תלוי' בשייכותו של צדיק לבחינת "עלמא דאתגליא". ולכן יכול להיות שנשמות גבוהות ביותר ונשמות השייכות רק לבחינת "עלמא דאתכסיא", לא יהיו בעלי רוח"ק, לפי שאינם בבחינת הגילוי⁵⁵.

51) לשון המשנה סוף מס' עירובין.

52) לאדמו"ר האמצעי — פרשתנו יג, ב.

53) מדרש אגדה וירא כא, יב. פי' רש"י

שם.

54) ראה דרמ"צ ג, ב. ד"ה ואתם הדבקים

תרפ"ו ס"ב (בסה"מ תשי"א ע' 205. תרפ"ו

ע' רכד).

55) וזהו גם המקור למענה של א' החסידים

— על השאלה אם יש לרבו רוח"ק: אם רבי

צריך רוח"ק — יש לו, ואם לאו — מה יש

להתפעל מרוח הקודש (ראה גם שיחת ש"פ

חיי שרה, מבה"ח כסלו תשי"א ס"ו (תו"מ

ח"ב ע' 86). וש"נ). — מהנחה בלתי מוגה.

43) וירא כא, יו"ד"א.

44) ראה ד"ה ר' בנאה הנ"ל, באריכות.

45) ב"ב נח, א.

46) פרשתנו כה, ה. וראה רבותינו בעה"ת

כאן. בכלי יקר שם: "העביר נחלה מכל בניו,

כי כך רצתה שרה".

47) ראה ב"ר פס"א, ו. פי' הטור הארוך

עה"פ.

48) ראה ב"ב קנט, א.

49) שם, ו. — והכתוב מדבר גם בנוגע

לישמעאל, כדמוכה בסנהדרין צא, א: "באו

בני ישמעאל .. נתן אברהם מתנות" (ולהעיר

מפי' הרד"ק ואוה"ח כאן).

50) סנהדרין שם. פירש"י במקומו.

ז. עפ"ז יובן שג' הסיפורים הנ"ל באים בהשפעתה של שרה דוקא, והם "חיי שרה":

דובר לעיל⁵⁶ בענין "מעשה אבות סימן לבנים", שהאבות (והאמהות) פעלו הכנה למתן תורה. החידוש של מתן-תורה הוא — ביטול הגזירה ש"העליונים לא ירדו לתחתונים ותחתונים לא יעלו לעליונים", חיבור רוחניות וגשמיות. וההכנה לזה התחילה ממעשה המצוות של האבות, אע"פ שמצוותיהם לא פעלו כל-כך בגשמיות העולם כמו המצוות שלאחרי מ"ת, להיותם קודם ביטול הגזירה. ובזה יש חילוק בין האבות לאמהות:

המשכת הקדושה באופן שתישאר גם אח"כ בדברים הגשמיים, כפי שנפעל ע"י האבות, היתה ב"גשמיות" השייכת אליהם. וכמו מצות מילה (המצוה של האבות שהמשיכה קדושה בגשמיות) שהיתה בחלק מגופו של אברהם אבינו, או בחלק מגופו של בנו, ש"ברא כרעא דאבוה"⁵⁷, או של מקנת כספו עכ"פ⁵⁸.

ואילו ע"י שרה (הראשונה שבאמהות), נפעלה המשכת הקדושה בחלק מהעולם, גם מחוץ הימנה: בגלל שרה קנה אברהם אבינו את מערת המכפלה; בתחילה היתה המערה שייכת לעפרון, ושרה (לאחרי הסתלקותה, שאז "אשתכח יתיר", כנ"ל) פעלה ש"ויקם שדה עפרון", "תקומה היתה לו"⁵⁹, שיצא מרשות גוי ונעשה "ארץ ישראל".

ואע"פ שגם אברהם נצטווה "קום התהלך בארץ לארכה ולרחבה כי לך אתננה"⁶⁰ — הרי זה לא הי' בגדר כיבוש בפועל, אלא הי' נתינת כח לבניו⁶¹; דוקא ע"י שרה נפעל כיבוש בפועל של חלק מארץ ישראל (אלא שבפועל נעשה זה ע"י אברהם, ע"ד משנת"ל בענין "שמע בקולה", ששרה פעלה זאת על אברהם).

ח. וכן הוא בנוגע לסיפור השני שבסדרה — נישואי יצחק, שגם ענין זה קשור עם שרה, וכנ"ל שהיא פעלה על אברהם ש"לא יירש בן האמה" (כנ"ל), ובמילא נשאר רק יצחק.

56) שיחת ש"פ וירא ס"ו (לעיל ע' 240) של"ה קנר, א. "התמים" ח"ג ע' כו. ועוד. (ואילך). וש"ג.
57) ראה עירובין ע, ריש ע"ב. פרש"י כתובות צב, א — ד"ה כבעל. תוד"ה מקמי — יבמות ג, א. יונת אלם רפ"ד. רפפ"ב. ע"ח ש"כג פ"א. עמה"מ שער עולם הבריאה פי"ז.
58) ראה גם לעיל ע' 241 הערה 49.
59) פרשתנו כג, יז. פירש"י במקומו. ב"ר פנ"ח, ח.
60) לך לך יג, יז.
61) ראה לעיל ע' 254 הערות 112-113.

הדין דפרי' ורבי' הוא, שלא מספיק שיש לו בנים, אלא צריך שיהיו בנים לבניו⁶².

גם בפשטות — אברהם היו לו גם את ישמעאל ובני קטורה שהיו להם בנים⁶³, משא"כ שרה.

וכן הוא בנוגע לסיפור השלישי שבסדרה, "ויוסף אברהם גו", ששם מסופר ש"ויתן אברהם את כל אשר לו ליצחק", "ולבני הפלגשים גו נתן אברהם מתנות"⁶⁴ — שזה הי' ע"י ההשפעה של שרה⁶⁵, כנ"ל.

ט. ההוראה מהנ"ל בעבודתינו היא — הן מכללות הסדרה, והן מכל אחד משלשת הסיפורים.

ההוראה מכללות הפרשה (שנקראת "חיי שרה"):

בעבודת ה' לא צריכים להיות הגבלות הגוף. כשמגיע ענין שצריך לעשותו, לא צריכים להפריע חשבונות הגוף: הוא רעב, עייף, רצונו לישון וכו'.

ההסכם על זה — הוא תיכף בהתחלת העבודה, וזוהי גם תכלית שלימות העבודה בפועל.

וכנ"ל⁶⁶ שההתחלה היא: "לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך"⁶⁷ — לצאת מההגבלות, רצונות, וענינים טבעיים הן אלו שמתולדתו והן אלו שהורגל בהם או שקיבלם מבית אביו⁶⁸.

והענין ד"לך לך מארצך גו" צריך להיות לא רק במחשבה לחוד, אלא בפועל. — ישנו מי שיוצא י"ח בכך שבמחשבתו (שהרי ענינו של

הי' זה רק לשעה, כי שניהם חזרו (קטורה זו הגר — רש"י שם. וישמעאל בזמן העקידה — רש"י וירא כב, ג) — כל ההבדלה שבין ישמעאל ליצחק אז הי' רק במקום המצאם, ולא נתחדש אז הניקר "לא יירש" — שהרי עדיין, גם יצחק לא קיבל נכסים.

66 שיחת ש"פ לך לך בתחלתה (לעיל ע' 213 ואילך).

67 ר"פ לך לך.

68 שעניני הגוף אלו באים מארצך ומולדתך ובית אביך כפשוטם, וכמרו"ל: "יש ארץ מגדלת גבורים כו'" (במדב"ר פט"ז, יב), "יש מעינות שמגדלין גבורים כו'" (במדב"ר פ"כ, כב), "האב זוכה לבן כו'" (עדיות פ"ב מ"ט).

62 יבמות סב, א. שו"ע אה"ע ס"א ס"ו. 63 ובפרט לפי המפרשים דויקח אשה — היינו לא בתורת פלגש, או שהגר דין אשה לה, ולא פלגש.

64 והתחלת הסיפור "ויוסף אברהם גו" קטורה" — מדגיש עוד יותר ההבדל שבין בני הפלגשים ליצחק, דאפילו לבני זו שקטורה פתחה כו' (פירש"י בראשית כה, א) גם בהיותה מחוץ לבית אברהם, ושלא היו בני שפחות שרה (שהרי כבר מתה שרה) — בכ"ז ונפלינו מן הקצה אל הקצה.

65 לאחר ה'הסתלקותה, כי, אף אשר בחיי שרה בעלמא דין "שם על שכמה ואת הילד וישלחה" (וירא כא, יד), הרי — נוסף על אשר (א) לא עשה זאת אברהם מעצמו, (ב)

יהודי הוא מחשבה, כמאמר⁶⁹ "ישראל עלו במחשבה" מחליט לצאת מהגבלותיו. אבל, בזה לבד לא נשלמת הכוונה (כולל — הפצת המעיינות חוצה), כיון שאין זה שייך לזולת. ויותר מזה — אין זה שייך אפילו לגוף שלו, כי בשעה שבא לידי פועל, נשאר בהגבלותיו.

"אל הארץ אשר אראך"⁶⁷: הוא אפילו אינו יודע לאן ללכת; זאת יראו לו רק אח"כ — "אשר אראך"; הוא יודע רק ש"ארצך" "מולדתך" ו"בית אביך" אינם ה"ארץ" שאלי' שולח הקב"ה.

יתירה מזה: לא זו בלבד שבכדי להגיע "אל הארץ אשר אראך" צריך לצאת "מארצך וממולדתך ומבית אביך", אלא לפעמים, אפילו לאחר בואו אל הארץ — יש לו נסיונות שונים המונעים אותו מלעבוד שם עבודתו. וכמו שהי' באברהם אבינו, שלאחר שכבר הגיע לארץ כנען, אזי "ויהי רעב בארץ"⁷⁰, והוכרח לצאת משם למשך זמן.

ואפילו בשעה שהמניעות הם עד כדי כך שבגללם הוכרח לילך למשך זמן ממקום שליחותו, אין לו להיות שבע רצון מזה (בחשבו שהרוויח את שני הענינים: הוא גם הלך בשליחות הרבי, והוא גם לא צריך להישאר שם), אלא עליו לעשות זאת כמו הכרח, ואז, יציאתו הזמנית ממקום שליחותו לא תפעל בו ירידה, ואדרבה — כמ"ש באברהם "ויעל אברם ממצרים"⁷¹, שיציאתו (לפי שעה) מארץ כנען למצרים, פעלה בו עלי'⁷².

יו"ד. וזוהי ההוראה הכללית מהסדרה — שבעבודת ה' אין להתחשב בהגבלות הגוף. אבל במה צריכה להתבטא העבודה — על זה באה ההוראה משלושת הסיפורים:

העבודה הנדרשת מיהודי היא — לא להסתפק בפעולה עם עצמו, אלא (א) לפעול גם בעניני העולם (ההוראה מקנין מערת המכפלה), (ב) מה שיהודי צריך לעשות עוד יהודי⁷³ — צריך להיות באופן שהיהודי השני יהי' בבחי' "טופח על מנת להטפוח"⁷⁴, היינו, שגם הוא יעשה עוד יהודי (ההוראה מנישואי יצחק).

יא. כללות הוראות הסדרה — הם גם בבחינות: עולם שנה נפש.

69) ב"ר פ"א, ד. וראה לקו"ת שה"ש משיחה זו).
 70) שם יב, יו"ד.
 71) שם יג, א.
 72) ראה גם לקו"ש ח"ה ע' 59 ואילך (גם ועוד).
 73) שזהו"ע פרי' ורבי' (ראה לקו"ד ח"ד)
 תשמו, א).
 74) לשון חז"ל — ברכות כה, ריש ע"ב.

"שנה" (זמן, רצו"ש) — הרי מחבר (ובמילא גם נכלל מ) "עולם ונפש"⁷⁵ — והוראת הסדרה שנה שנים שכולם שווין לטובה — שזמן אחד מלמד (משפיע) על השני, ולטובה, עד ששווין לטובה.

ההוראה מהסיפור הראשון היא, כנ"ל, בנוגע ל"עולם", ומהסיפור השני — בנוגע ל"נפש". ב' הוראות אלה הם בקו ד"ועשה טוב". ולאחרי כן באה ההוראה בקו ד"סור מרע" — מהסיפור השלישי.

ובהקדמה:

על הפסוק⁷⁶ "וברכך הוי" אלקיך בכל אשר תעשה", מובא בחסידות⁷⁷, שיהודי צריך לעשות כלים לפרנסה, כלים בדרך הטבע, שבהם תומשך ברכת הוי'. ואעפ"כ, למרות הצורך בעשיית כלים, צריך לידע שלא זה הוא העיקר, כי אם "כלים" בלבד, ובמילא לא צריך להיות מושקע ("פארטרונקען און פארזונקען") בזה. (ופשוט, שהכלים צריכים להיות ע"פ תורת הוי', להיזהר משמץ אונאה וכו', בכדי שיהיו כלים ראויים לברכת הוי').

עד כמה היא ההתעסקות בעשיית הכלים? — הרי זה תלוי בו, כפי שמעמיד את עצמו (ולא ברשיעי, ח"ו, עסקינן⁷⁸):

ביכלתו להעמיד את עצמו באופן שיהי' מושקע כל היום בעסק, עד שבקושי ישאר זמן לפרק אחד שחרית ופרק אחד ערבית⁷⁹; וביכלתו להעמיד את עצמו באופן שיעסוק בעסק רק בכדי לצאת י"ח ה"תעשה", ואילו כל היום — "תורתו אומנתו"⁸⁰, דכיון שהענין ד"בכל אשר תעשה" אינו אלא "כלי", הרי הכמות שבזה אינה עיקר.

וכמסופר על הבעש"ט⁸¹ — ותוכנו — שפעם אמר למישהו שהוא זקוק לסכום כסף, ותיכף (לאחר אמירתו) פנה לדרכו. הלה רץ אחריו עם הסכום, ואמר לו: אילו היית ממתין רגע, הרי הייתי נותן לך את הכסף על אתר? והשיב לו הבעש"ט, שהקב"ה צוה "בכל אשר תעשה" — ולכן אמר שהוא זקוק לסכום הכסף; אבל להמתין על זה — הוא עסוק בדברים טובים יותר.

(78) ראה יומא ו, א. וש"נ.

(79) מנחות צט, ב.

(80) שבת יא, א.

(81) ראה דברי יחזקאל על התורה ומועדים

עה"פ וישב לח, א (הוצאת תשנ"ט ס"ע כו ואילך).

(75) עטרת ראש ב, ב. וראה לקו"ת חוקת

סה, א.

(76) פ' ראה טו, יח.

(77) מצות תגלחת מצורע (בספהמ"צ

להצ"צ) פ"ב ואילך. קונט' ומועין מאמר יז. כג ואילך. ובכ"מ.

וזוהי אחת ההוראות מהסיפור השלישי — "ולבני הפלגשים גו'
נתן אברהם מתנות":

הן אמת שצריך להיות "תעשה", ובאים במגע גם עם עניני העולם
("בני הפלגשים"), אבל די בכך שנותנים להם "מתנות" בלבד, והרי
במתנות אין שיעור למטה: אפשר לתת כמה שרוצים, אפילו דבר קטן
ביותר (שהרי אף שנתנית מתנה היא מפני ש"עביד לי' נייחא לנפשי"⁸²,
הרי אין זה באופן שחייב לו משהו, ומכ"ש שהלה אינו יכול לתבוע
שיתנו לו, ועאכו"כ — כמה לתת לו].

היכן צריך לתת "כל אשר לו" — "ליצחק". כלומר: את ה"קבע"
שלו, עיקר הזמן ועיקר הכחות, צריך למסור לעניני "יצחק" — עולה⁸³,
כליל לה' — עניני קדושה.

וכאשר מתנהגים בהנהגה זו, נעשה מזה בחי' "ליצחק", "צחוק
עשה לי אלקים"⁸⁴, ועד שזוכים לקיום היעוד⁸⁵ "אז ימלא שחוק פינור".

* * *

יב. בשבת נכללים ומתעלים ימי החול של השבוע שעבר⁸⁶, החל
מיום ראשון. ולכן אומרים בכל יום בשבוע (מיום ראשון) "היום יום
ראשון בשבת", "יום שני בשבת", וכן הלאה, והרי הפירוש "בשבת" הוא
— לא רק "בשבוע", כפירוש הפשוט, אלא גם — ב"שבת" (וכמ"ש
הרמב"ן⁸⁷ שבאמירת "היום יום ראשון בשבת" כו' מקיימים המצוה "זכור
את יום השבת לקדשו"⁸⁷), היינו, שכל ימי השבוע נמנים לחשבון שבת
הבאה, כיון שהעלי' והשלימות שלהם היא בשבת.

וכך הי' מיד בתחילת הבריאה, שגמר ושלימות ששת ימי בראשית
הי' בשבת בראשית. וכמאמר רז"ל⁸⁸ "מה הי' העולם חסר — שבת": עד
שבת הנה העולם כולו — לא רק החלק שנברא ביום הראשון או ביום
השני וכו', אלא "העולם", כל מה שנברא כולל ביום הששי — הי'
"חסר", ורק בשבת נשלם כל חלק מהבריאה.

וכן הוא בכל שבוע ושבוע, שימי החול נשלמים בשבת שלהם.
ויתירה מזה: בימי החול לעצמם — אין תכלית; אלא הם הכנה לשבת,

86 ראה תו"א נח יו"ד, א. לקו"ת בהר
מא, א.

87 יתרו כ, ח.

88 רש"י בפ"י עה"ת בראשית ב, ב.
מב"ר במקומו.

82 ראה מגילה כו, ב. גיטין נ, ב. ב"מ
טז, א. ב"ב קנו, א.

83 ב"ר הובא ברש"י (תולדות כו, ב).

84 וירא כא, ו.

85 תהלים קכו, ב. ברכות לא, א.

[מאמר המוסגר: לא כטעות בעלי-עסקים שסבורים ש"ימי החול" ו"שבת" הם ב' ענינים נפרדים, אלא הם קשורים זה בזה: אם רצונו שתהי' אצלו שבת חסידית ("א' חסידישער שבת"), עליו להתכונן לכך בששת ימי החול, החל מיום ראשון. וכמו"כ לאידך גיסא: בכדי שיהיו אצלו ששת ימי החול יהודיים ("אידישע"), בהנהגה ע"פ תורה — עליו לעבוד עבודתו בשבת במידה מרובה כל כך, שתהי' ד' לא רק עבור השבת בלבד, אלא תספיק גם עבור הימים שלאחריו (שהעבודה בהם קשה יותר מאשר בשבת, כיון שבשבת לא עסוקים בעובדין דחול), בבחי' "מיני' מתברכין כולהו יומין"⁸⁹. ע"כ]

וכמאמר רז"ל⁹⁰ "מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת": "טרחא" — היא בשביל התכלית שבאה על ידה, אבל הטרחא עצמה אינה התכלית. ולכן נאמר על ערב שבת (והרי הכוונה ב"ערב שבת" כאן היא לכל ימי השבוע שעבר, כיון שההכנה לשבת צריכה להתחיל כבר מיום ראשון⁹¹) הלשון "שטרח", כי, התכלית של ששת ימי החול אינה בהם עצמם, אלא בשבת שלאחריהם. וזהו "יאכל בשבת": האדם "אוכל" (לוקח, עד שזה נעשה דם ובשר מבשרו — חלק ממנו) את הענינים שנפעלו ע"י הטרחא.

יג. בין הימים של השבוע שעבר — שעולים ונכללים ביום השבת זה — ישנו גם יום השני, עשרים במרחשון, יום הולדת של כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע.

לעמוד על מהותו של היום, יכולים גם ע"י הפרשה בתורה ששייכת ליום⁹² — משני עד שלישי בפרשת חיי שרה⁹³.

על הפסוק "ואברהם זקן גו'" (שבפרשה זו)⁹⁴, איתא בגמרא⁹⁵ "אברהם אבינו זקן ויושב בישיבה הי'".

[ולהעיר, שגם מהפסוק עצמו מוכרח שאין הכוונה רק ל"זקן" כפשוטו, שהרי ענין זה נאמר כבר בתורה כמ"פ לפנ"ז: "ואברהם ושרה

— ולכאורה יש לתקן שם, כי הקביעות די"ב תמוז תר"ם היתה ביום ב' פ' בלק. ואולי צ"ל שם: .. די פרשות בלק און פנחס בין .. געוואָרן און געווען דער ברית. די .. (ועד"ז להלן שם. וראה שו"ע אדה"ז מהר"ב סו"ס ד', דתחלת כניסת נפש הקדושה היא במצות מילה).

94 כד, א.

95 (95) יומא כח, ב.

89 זח"ב סג, ב. פח, א.

90 ע"ז ג, סע"א.

91 שו"ע אדה"ז סרמ"ב ס"י. ראה ביצה

טו, א. רשימות הצ"צ לתהלים סח, ב (סק"ו).

92 ראה סה"ש תש"ב ע' 27 ואילך.

93 גם בשנת הולדתו — כתרא — היתה

הקביעות דכ' מ"ח ביום השני לפ' חיי. וראה

סה"ש קייץ ה'ש"ת ע' 158, אשר בפרשת

השבוע שבו נולד אדם, מרומזים המאורעות

שבמשך ימי חייו.

זקנים"⁹⁶, "ואדוני זקן"⁹⁷; וגם בפסוק זה גופא נאמר לאח"ז "בא בימים". ובהכרח לומר שכוונת הפסוק בתיבת "זקן" לענין נוסף מלבד "זקן" כפשוטו].

ובזה רואים כבר שייכות לכ"ק אדנ"ע, כיון שהוא יסד את ישיבת תומכי תמימים⁹⁸.

יד. עוד ענין בפסוק זה קשור עם כ"ק אדנ"ע:

על הפסוק⁹⁴ "ברך את אברהם בכל", מפרש רש"י: "בכל עולה בגימטריא בן, ומאחר שהי' לו בן, הי' צריך להשיאו אשה".

כאמור לעיל (ס"א), מפרש רש"י לכל לראש "פשוטו של מקרא". ובפשטות אינו מובן: בחיוב האב לבנו להשיאו אשה⁹⁹, אין נפק"מ אם האב עשיר ומבורך בכל, או לא. וא"כ, אינו מובן מה שהתורה מקדימה "ברך את אברהם בכל" ל"ויאמר אברהם אל עבדו גו"¹⁰⁰ (אליעזר) לחפש שידוך ליהצק? ולכן מפרש רש"י, ש"בכל" בגימטריא בן, ולכן הי' צריך להשיאו אשה.

אך עדיין אינו מובן: כבר יודעים מהסדרות הקודמת שהי' לאברהם בן. בפרשת לך מסופר כבר שהקב"ה הבטיח לאברהם שיוולד לו בנו יצחק; אח"כ, בפרשת וירא, מסופר שאברהם נתבשר "והנה בן לשרה אשתך"¹⁰¹, ולהלן: "ותלד שרה לאברהם בן"¹⁰²; ולאח"ז מסופר כמה פרטים שאירעו בין אברהם ליצחק בנו. וא"כ, מה מחדשת כאן התורה — ולא בפירוש, אלא ברמז — שאברהם הי' לו בן?

והביאור בזה:

התורה מספרת כאן, שהבן שהי' לאברהם, הי' בבחי' "בכל": הי' בו כל המעלות, והוא הי' ה"בכל" של אברהם — כל ענינו של אברהם.

וזוהי ההקדמה ל"ויאמר אברהם אל עבדו גו":

מצד עצם העובדה שלאברהם הי' בן ובמילא מחוייב להשיאו אשה — לא הי' אברהם שולח את אליעזר "אל ארצי ואל מולדתי"¹⁰³ דוקא, לקחת משם את רבקה, שהיתה "כשושנה בין החוחים"¹⁰⁴. וגם: כיון

96 וירא יח, יא.

97 שם יב.

98 ויש לרמז, שהי' אז בן ל"ו שנים —

רפ"ו, ז"א, שהוא זקן שקנה חכמה, וכמש"כ

בל"ת להאריז"ל פ' קדושים (הובא בלקו"ת

שה"ש יא, ב).

99 קידושין כט, א.

100 פרשתנו שם, ב.

101 יח, יו"ד.

102 כא, ב.

103 פרשתנו שם, ד.

104 (104) שה"ש ב, ב. שהש"ר פ"ב, ב. ב"ר

פס"ג, ד. ויק"ר כג, א. וראה רש"י לקמן

(תולדות כה, כ).

ש"מצוה בו יותר מבשלוהו"¹⁰⁵, מוטב הי' שיקיים בעצמו את חיוב האב לבנו ויחפש אשה לבנו במקומו, ולא לשלוח את אליעזר ולמרחקים; אלא בגלל שיצחק הי' "בכל", כל ענינו של אברהם — לכן השתדל אברהם ביותר, ושלח את אליעזר למקום רחוק בצוותו "ולקחת אשה לבני ממשפחתי ומבית אבי"¹⁰⁶. בכדי שיהי' המשך הדורות של כל ענינו של אברהם, הוכרח להיות השידוך ממשפחתו ומבית אביו¹⁰⁷.

טו. עוד ענין (לכאורה תמוה ביותר) בזה:

ענין זה שיצחק הי' ה"בן" של אברהם — רומזת התורה כאן בגימטריא!

בנוגע לגימטריאות איתא בתניא¹⁰⁸, שהם בריחוק יותר מענין החילופים והתמורות. גם חילופים ותמורות הם ענין של ירידה — שלכן, הנבראים שלא נזכרו בפירוש בעשרה מאמרות שבתורה, ומקבלים חיותם רק מחילופי האותיות (כפי שהאותיות דעשרה מאמרות מתחלפות בא"ת ב"ש וכדומה), הם במדרגה פחותה מהנבראים שמקבלים חיותם מהאותיות שבעשרה מאמרות עצמן — אבל אעפ"כ, גם בחילופי האותיות ישנו מבחי' האותיות (אלא כפי שהם בירידה). משא"כ בגימטריאות, ישנו רק החשבון ומספר (למשל: השייכות ד"אבן" לשם העולה "ב"ן" (שממנו נתהווה האבן), נרמזת רק בכך שבשם ב"ן ישנם נ"ב אורות, וכן גם באבן).

ומזה מובן בענין "בכל עולה בגימט' בן" — שזה מורה על ענין שבגילוי לא נראה בו כלל שהוא "בן" של אברהם. וזוהי גדלותו של יצחק, שפעל זיכוך "בכל" — גם בענינים שבגילוי אין להם שייכות לאברהם.

ופירוש זה בתיבת "בכל", קשור עם הפירוש הקודם, שיצחק הי' כל ענינו של אברהם: שלימותו של אברהם היתה בכך שנקרא "אברהם" בה"א, "אב המון גוים"¹⁰⁹, היינו שמברר גם את הניצוצות שבהקליפות¹¹⁰; וענין זה נשלם על ידי יצחק — "בכל".

טז. וזוהי שייכות נוספת בפרשה זו בנוגע לכ"ק אדנ"ע:

105) קדושין מא, א.	בבחי שם וברד"ק.
106) פרשתנו שם, מ.	108) ח"ב ספ"ז.
107) ראה רמב"ן בפרשתנו (כה, ו): "והנה אברהם לקח כו' לא שלח כו' כי איננו שומר רק זרע יצחק כי עליו נכרת הברית". ועד"ז	109) לך לך יז, ה ובפרש"י.
	110) תו"א לך לך יא, א, יג, ב. תו"ח שם פ, ד ואילך. שם ר"פ חיי שרה.

"והוי' ברך את אברהם בכל" — הקב"ה ברך את כ"ק אדנ"ע בכך (יצחק), שהי' "בכל", היינו, בן כזה שפעל בירור וזיכוך גם בענינים הנמצאים בעומק תחת, ועד אפילו בענינים שלא ניכר בהם כלל שיש להם שייכות ליהדות (אברהם). וגם בעבודתו זו הי' "בכל" — כל ענינו של אביו.

יז. ההוראה מהנ"ל בעבודתינו:

לכל לראש צריך להיות — "זקן ויושב בישיבה". כי, אצל בני מתחילים כל הענינים בתורה. חתן לפני חתונתו ובנינו עדי עד — עולה לתורה¹¹¹; "מי שברך" להולדת בן או בת נעשה בעת העלי' לתורה, וכן את כל הענינים יש "לקחת" מהתורה.

ולאחרי כן אומרים, שהענין ש"לוקחים" מהתורה ("ואברהם זקן") — שצריך להיות "בא בימים" — לבוא בתוך הימים (וכדיוק לשון הכתוב: "בא בימים", ולא הימים באים אליו), והיינו, שיש לפעול ולהמשיך בימים, ובעולם המוגדר ב(מקום ו)זמן — "ימים"¹¹². ועדיין אין זה מספיק, אלא צריך לפעול גם "בכל" — להמשיך אלקות גם בענינים שבגילוי אין להם שייכות (עדיין) ליהדות.

חי. כמדובר לעיל, הנה ההוראות ד"בא בימים" ו"בכל" באים מהענין דאברהם "זקן — יושב בישיבה".

ומזה מובן, שתלמידי תומכי תמימים — הישיבה שייסד כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע — עליהם ביחוד מוטלת האחריות לפעול בעולם הענין ד"בא בימים" ו"בכל", היינו, לא להסתפק בעבודה עם עצמם, אלא לעשות "בכל", העולם כולו, לדירה לו יתברך.

* * *

יט. מאמר (כעין שיחה) ד"ה ויהיו חיי שרה גו'.

* * *

כ. האמור לעיל (במאמר¹¹³) שהענין ד"בית ק' כבת כ' ובת כ' כבת ז"י" הוא רק בכ"ף הדמיון, ולא באופן ש"שוין" (כמו "שני חיי שרה",

(112) ראה שיחת ש"פ חיי שרה, מבה"ח כסלו תשכ"ב (תו"מ חל"ב ע' 201 ואילך). לקו"ש ח"ג ע' 774 ואילך). שם ח"ד ע' 1194. (113) בסופו (לעיל ע' 262).

(111) ראה לבוש ומג"א או"ח סוסרפ"ב. סד"ה וכל בניך תרפ"ט (סה"מ קונטרסים ח"א יט, סע"ב. סה"מ תרפ"ט ס"ע 79 ואילך). וראה גם תו"מ ח"מ ס"ע 7. וש"נ.

שלמעלה מהתחלקות) — הוא לא רק ברוחניות הענינים, אלא גם בפשטות הענינים, וכמדובר² שפירוש רש"י מתאים ומכוון הן לפי חלק הסוד שבתורה והן לפי חלק הפשט שבתורה:

בנוגע ל"בלא חטא" ו"יופי" — אי אפשר לומר ש"כולן שוין", שהרי הא גופא שלאחרי כ' היתה בגדר של עונשין (על חטא), גם כאשר לא הי' כן בפועל, הרי זה ירידה (ובדוגמת הדין בסכך, שדבר המוכשר לקבל טומאה, אף שלא נטמא בפועל, ה"ה פסול לסכך¹¹⁴). וכן הוא בנוגע ליופי, הא גופא שהזמן שלאחרי ז' הוא בגדר של היפך היופי, וצריך לשלול ולומר שבת כ' כבת ז' — הרי זה ירידה.

ולכן אומרים רק "כבת כ" ו"כבת ז'", בכ"ף הדמיון (כיון שבפועל היתה בלא חטא וביופי גם בהיותה בת ק'), אבל אין זה באופן ששוין ממש.

כא. יתירה מזה:

אי אפשר לומר "כולן שוין" בענין היופי והחטא, כי: בנוגע ליופי — הי' אצלה זמן של ירידה גם בפועל — "בלותי"⁶. ובנוגע לחטא — "ותצחק שרה", "ותכחש שרה"¹¹⁵, וכפשטות פירוש רש"י¹¹⁶. וכמובן גם ממ"ש⁵ "הנה נא ידעתי כי אשה יפת מראה את", להפירוש המדובר לעיל¹¹⁷ בשם המאור עינים, שבשעה שהקריב לבוא מצרימה היתה ירידה בפועל (באברהם ושרה). וא"כ, על זמן זה אי אפשר לומר אפילו "כבת", בכ"ף הדמיון.

ואעפ"כ נאמר "שני חיי שרה", כולן שוין (וההשתוות שלהן היא בכך שכולן היו) לטובה, כי, אף שהיו זמנים של ירידות, הנה גם הירידות הם לטובה, כיון שיש מעלה באתכפיא על עבודת הצדיקים¹¹⁸, ונמצא, ש(גם) ע"י הירידות נשלמת הכוונה, ולכן גם הם "טובה".

ועפ"ז ניתוסף עוד ענין ב"שני חיי שרה", שקאי לא רק על בחי' העצם שלמעלה מהתחלקות (כנ"ל במאמר¹¹³), אלא גם לאחר שבאים בהתחלקות¹¹⁹, הנה בפנימיות הרי הם "שני חיי שרה", כולם בכלל אחד, כיון שמצד הכוונה "כולן שוין לטובה".

(114) ראה שו"ע אדה"ז או"ח רס"טרכ"ט. וש"נ. ראה שיחת ש"פ לך לך סי"א (לעיל ע' 221). וש"נ.

(115) וירא יח, יב. שם, טו. וראה ב"ר (118) ראה תניא פכ"ז. (119) ושני הפירושים תלויים זב"ז, כי המשכת העצם שלמעלה מהתחלקות הוא ע"י (116) ודלא כפירוש הרמב"ן.

פירוש עמוק יותר בזה — שהטובה שבכל השנים היא גם בשוה, וע"ד שענין הקבלת עול (שלמעלה מהתחלקות כחות פנימיים, וזהו הטוב האמיתי) הוא בשוה באתכפיא ואתהפכא, בכל התרי"ג מצוות וכו'.

כב. וההוראה מזה בעבודתנו:

דובר במאמרי ש"פ נצבים¹²⁰ וחדוש תשרי¹²¹, בפירוש הכתוב¹²² "אתם נצבים היום כולכם גו' ראשיכם שבטיכם גו' עד שואב מימך", שבעבודת ה' צ"ל ב' ענינים: (א) "נצבים כולכם" — העבודה שמצד העצם, והיינו, שאע"פ שישנם כחות פרטיים, מראשיכם עד שואב מימך, מ"מ, הרי זה כפי שהם מצד העצם. וזוהי העבודה דחודש תשרי. (ב) "ראשיכם גו'" — העבודה שמצד כחות פרטיים, שזוהי העבודה בכל השנה, לאחרי תשרי, כאשר "ויעקב הלך לדרכו"¹²³. אלא שאעפ"כ, פועלת גם אז העבודה שמצד העצם שבחודש תשרי, שגם בעבודות הפרטיות יש התכללות.

ועד"ז יש בכל מצוה ב' ענינים: הכוונה הכללית שבכל המצות בשוה (שוין לטובה) — לקיים רצון העליון, והכוונה פרטית שבכל מצוה, שכל מצוה ממשיכה המשכה מיוחדת¹²⁴.

וזוהי ההוראה מהנ"ל בעבודת האדם — שלא רק מצד העבודה דר"ה, ועד"ז מצד הכוונה הכללית שבמצוות, אלא גם מצד העבודה דכל השנה, ועד"ז מצד הכוונת הפרטיות של המצוות, אף שיש בהם כמה התחלקויות, הנה סו"ס "כולן שוין לטובה", כיון שע"י העבודות הפרטיות דוקא¹²⁵ נשלמת הכוונה דדירה לו יתברך בתחתונים¹²⁶.

(122) ר"פ נצבים.
 (123) לשון הכתוב — ויצא לב, ב. וראה
 סה"ש תרצ"ו ע' 43. וש"נ. ונתבאר בלקו"ש
 חט"ו ע' 259 ואילך. ח"כ ע' 266 ואילך. 367
 ואילך. ועוד.
 (124) ראה תניא פמ"א (נו, ב). עטרת ראש
 ביאור לד"ה תקעו (נח, ב ואילך).
 (125) ראה גם לקו"ש ח"ד ע' 1196 בהערה.
 (126) ראה תנחומא בחוקותי ג. נשא טז.
 ב"ר ספ"ג. במדבר פ"ג, ו. תניא רפל"ו.
 ובכ"מ.

עבודת הברורים עכשיו דוקא (כמובא לעיל
 מתו"ח), שהיא בכחו פנימיים שבהתחלקות
 דוקא.
 (120) ד"ה אתם נצבים דש"פ נצבים, כ"ח
 אלול תשכ"ד — לא הגיע לידינו לע"ע
 (המו"ל).
 (121) ד"ה זה היום היום דיום ב' דר"ה פ"ט
 (לעיל ע' 12 ואילך); ד"ה שיר המעלות דש"פ
 וילך, שבת שובה, וא"ו תשרי פ"ב ואילך
 (לעיל ע' 22 ואילך); ד"ה כתר יתנו לך היום
 ב' דחה"ס (לעיל ע' 72 ואילך).